

UCHWAŁA NR I/22/24
RADY GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

z dnia 07 maja 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczawin
Kościelny na lata 2024 – 2030

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 6, art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2024 r. poz.609) oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz.U z 2023r. poz. 901, poz. 535, poz. 1693, poz. 1938) Rada Gminy Szczawin Kościelny uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczawin Kościelny na lata 2024 – 2030 o treści określonej w załączniku do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Małgorzata Przewłocka
Małgorzata Przewłocka

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY
NA LATA 2024-2030**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY.....	11
Informacje ogólne	11
Struktura demograficzna mieszkańców	12
Infrastruktura społeczno-techniczna	15
Oświata	15
Opieka Zdrowotna	17
Bezpieczeństwo	19
Kultura	23
Sport, rekreacja i turystyka	26
Rynek pracy	30
Gospodarka	32
Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska	34
Organizacje pozarządowe	36
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY	37
Problemy w obszarze pomocy społecznej	40
Bezrobocie	44
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	46
Alkoholizm	46
Narkomania	51
Uzależnienia behawioralne	53
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	55
Ubóstwo	64
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	66
Przemoc domowa	68
Problemy w środowisku szkolnym	77
Używanie substancji psychoaktywnych	77
Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc	79

PODSUMOWANIE	81
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	84
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	94
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	95
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	115
ANALIZA RYZYKA	116
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	119
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	120
ZMIANY W STRATEGII.....	121
PROGRAMY I PROJEKTY	121
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	122
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	123
SPIS TABEL	124
SPIS RYSUNKÓW	125
SPIS WYKRESÓW.....	125
BIBLIOGRAFIA.....	127
Spis publikacji.....	127
Źródła internetowe.....	128

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Ponadto, Strategia opracowana przez gminę ma określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,

- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Szczawin Kościelny na lata 2024-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Szczawin Kościelny. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Szczawin Kościelny przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od grudnia 2023 do stycznia 2024 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 104 dorosłych mieszkańców oraz 3 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto, w badaniach wzięło udział łącznie 122 uczniów szkół podstawowych (72 uczniów klas 5 i 6 oraz 50 uczniów klas 7 i 8).

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Szczawin Kościelny na lata 2024-2030 został opracowany z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Prezentowana Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Szczawin Kościelny na lata 2024-2030 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Szczawin Kościelny wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy oraz podsumowanie najważniejszych problemów. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera wizję i misję oraz najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Szczawin Kościelny na najbliższe lata, które są ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz wartością docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczawin Kościelny na lata 2024-2030 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gostyńskiego na lata 2019-2025,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Gostyńskiego na lata 2023-2029,

- Strategia Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2015-2025.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel szczegółowy 1 - Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	<p>Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce,</p> <p>Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej,</p> <p>Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,</p> <p>Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Cel strategiczny - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	Cel główny – Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu środowiska
Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030	Cel główny – wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, zwiększanie spójności społecznej przez inwestycje społeczne

DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gostyńskiego na lata 2019-2025	<p>Cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji dzieci i młodzieży;</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Rozwój aktywności obywatelskiej.</p>
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Gostyńskiego na lata 2023-2029	<p>Cel główny - Lepsza jakość życia mieszkańców w czystym środowisku i rozwijającej się infrastrukturze.</p>
Strategia Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2015-2025	<p>Cel strategiczny II - Otwarty, kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki;</p> <p>Cel strategiczny V - Podstawowe usługi medyczne.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

CHARAKTERYSTYKA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

Informacje ogólne

Gmina Szczawin Kościelny położona jest w zachodniej części Województwa Mazowieckiego w odległości 110 kilometrów od Warszawy oraz 20 kilometrów od rzeki Wisły, w powiecie gostyńskim. Teren Gminy Szczawin Kościelny graniczy:

- od zachodu z gminą Gostynin,
- od południowego zachodu z gminą Strzelce,
- od północy z gminą Łąck,
- od północnego wschodu z gminą Gąbin,
- od południowego wschodu z gminą Pacyna,
- od południa z gminą Oporów.

Gmina podzielona jest na 31 sołectw: Adamów - Gołas - Chorążek, Annapol, Białka, Dobrów, Gorzewo Kolonia - Kunki, Helenów Słupski, Helenów I- II - Jesionka, Helenów Trębski - Trębski, Holendry - Teodorów, Józefków - Krzymów, Kaźmierków - Mellerów, Łuszczanów, Misiadla - Mościska, Modrzew -Lubieniek, Osowia - Tuliska, Pieryszew, Reszki - Staw, Słup - Janki, Kamieniec, Suserz - Budki Suserskie, Szczawinek - Sewerynów, Szczawin Borowy Kolonia - Andrzejów, Stefanów, Szczawin Kościelny, Szczawin Borowy Wieś - Przychód, Swoboda, Smolenta, Waliszew, Witoldów, Wola Trębska - Wola Parcel, Budy Kaleńskie - Kaleń.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Szczawin Kościelny w powiecie gostyńskim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2022 r. Gmina Szczawin Kościelny liczyła 4 673 mieszkańców; z czego 49,84% stanowią kobiety (2 329), a 50,16% mężczyźni (2 344). Współczynnik feminizacji dla Gminy Szczawin Kościelny wynosił 99 (na 100 mężczyzn przypadło 99 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2022 liczba mieszkańców zmalała o 4,06%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2022 roku

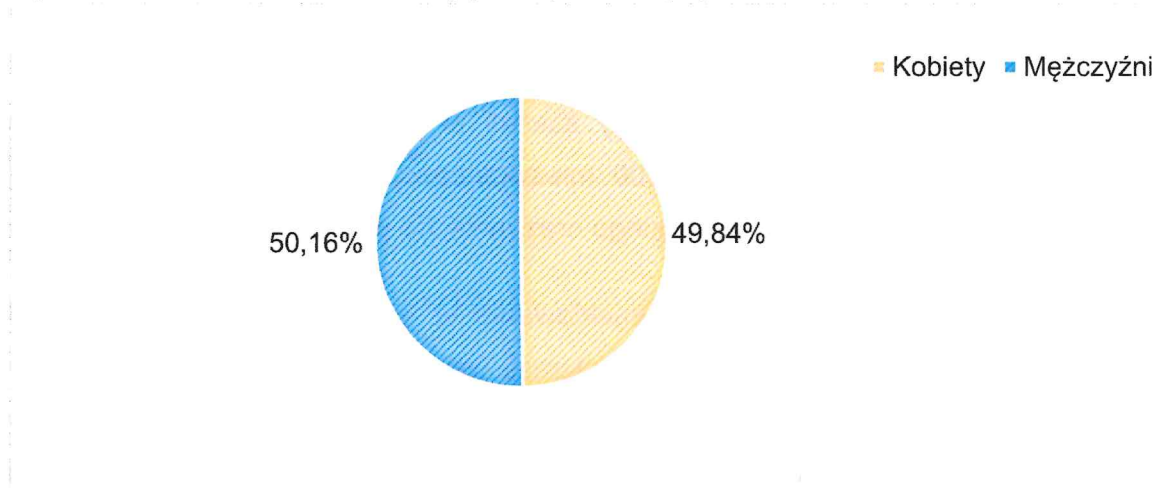

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022

Liczba mieszkańców	
ogółem	
rok 2018	4 871 osób
rok 2019	4 843 osoby
rok 2020	4 747 osób
rok 2021	4 703 osoby
rok 2022	4 673 osoby
kobiety	
rok 2018	2 441 kobiet
rok 2019	2 435 kobiet
rok 2020	2 382 kobiety
rok 2021	2 355 kobiet
rok 2022	2 329 kobiet

mężczyźni	
rok 2018	2 430 mężczyzn
rok 2019	2 408 mężczyzn
rok 2020	2 365 mężczyzn
rok 2021	2 348 mężczyzn
rok 2022	2 344 mężczyzn

Średni wiek mieszkańców wynosi 41,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Gminy Szczawin Kościelny zawarli w 2022 roku 14 małżeństw, co odpowiada 3,0 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz mniej od wartości dla Polski.

W 2022 roku zarejestrowano 23 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 34 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło dla Gminy Szczawin Kościelny -11. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Gminę Szczawin Kościelny charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2022 roku wyniósł -29. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,20 na 1000 mieszkańców. 2022 roku urodziło się 35 dzieci, w tym 40,0% dziewczynek i 60,0% chłopców. W tym samym czasie odnotowano 64 zgonów, co odpowiada 13,68 zgonom na 1 000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018-2022 utrzymywał się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2018: -28,
- rok 2019: -26,
- rok 2020: -14,
- rok 2021: -36,
- rok 2022: -29.

Urodzenia żywe (ogółem):

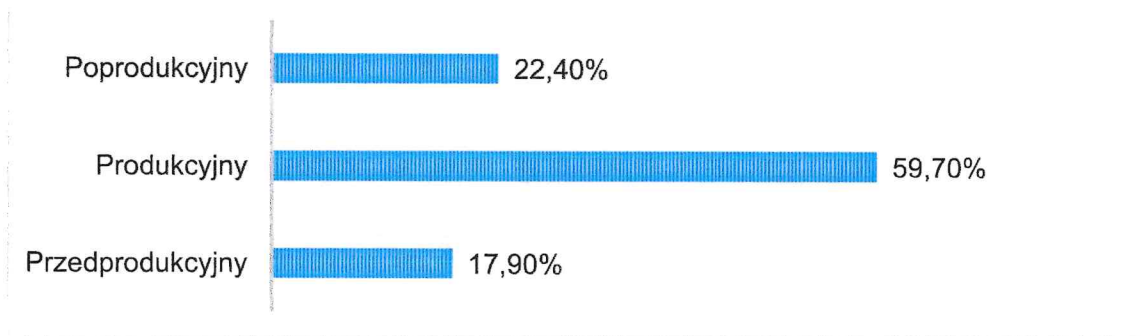
- rok 2018: 53 osoby,
- rok 2019: 43 osoby,
- rok 2020: 42 osoby,
- rok 2021: 31 osób,
- rok 2022: 35 osób.

Zgony (ogółem):

- rok 2018: 81 osób,
- rok 2019: 69 osób,
- rok 2020: 56 osób,
- rok 2021: 67 osób,
- rok 2022: 64 osoby.

Dane statystyczne na koniec roku 2022 wskazują, że 59,70% mieszkańców z terenu Gminy Szczawin Kościelny jest w wieku produkcyjnym, 17,90% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 22,40% w wieku poprodukcyjnym¹.

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla Gminy Szczawin Kościelny

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

Na terenie Gminy Szczawin Kościelny funkcjonują dwie szkoły podstawowe w Szczawinie Kościelnym i Trębkach, „Samorządowe Przedszkole w Szczawinie Kościelnym oraz oddział „O” przy SP Trębki i Punkt Przedszkolny w Trębkach.

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba uczniów w ZPO w Szczawinie Kościelnym oraz liczba uczniów uczęszczających do SP w Trębkach.

Tabela 3. Liczba uczniów uczęszczających do ZPO w Szczawinie Kościelnym

Liczba uczniów w ZPO w Szczawinie Kościelnym	Razem	Przedszkole	Szkoła podstawowa
2019/2020	357	95	262
2020/2021	364	92	272
2021/2022	385	120	265

Tabela 4. Liczba uczniów uczęszczających do SP w Trębkach

Liczba uczniów w SP w Trębkach	Razem	Oddział przedszkolny	Punkt przedszkolny	Szkoła podstawowa
2019/2020	102	21	-	81
2020/2021	94	17	-	77
2021/2022	104	13	13	78

Oprócz obowiązkowych zajęć dydaktycznych wynikających z ramowych planów nauczania przeznaczono dodatkowe środki budżetowe na realizację zajęć:

- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne,
- zajęcia dydaktyczno- wyrównawcze,
- zajęcia logopedyczne,
- zajęcia rewalidacyjne,
- nauczanie indywidualne,
- koła zainteresowań.

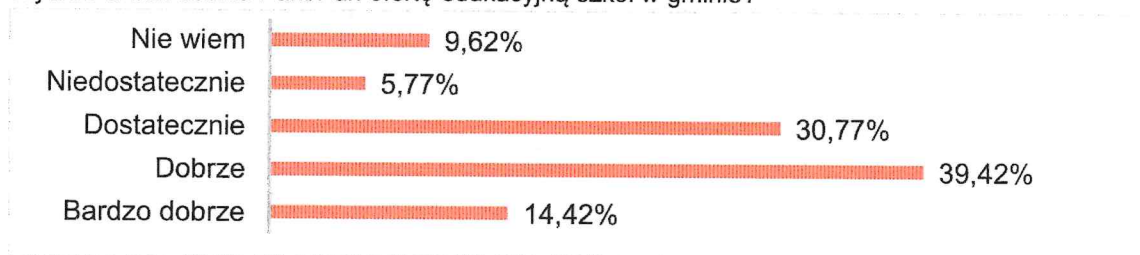
W obu szkołach funkcjonuje świetlica szkolna. W roku szkolnym 2021/2022 dziennie w zajęciach świetlicowych uczestniczyło 250 uczniów w ZPO w Szczawinie Kościelnym oraz 74 w Szkole Podstawowej w Trębkach.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 104 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Szczawin Kościelny, w tym: 73 kobiety oraz 31 mężczyzn. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 62,50% ogólnej próby badawczej. Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 64,42% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (38,46%). Ponadto, badani mieszkańcy reprezentowali najczęściej czteroosobowe gospodarstwa domowe (39,42%).

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 58,65% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 6,73% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest wystarczająca. Pozostałe 34,62% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 55,77% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 11,54% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 32,69% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 39,42% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei, 30,77% przyznało, że oferta jest dostateczna, a 14,42% stwierdziło, iż jest ona bardzo dobra. Następnie 5,77% oceniło niedostatecznie ofertę edukacją, a pozostałe 9,62% nie udzieliło swojej opinii.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medyk” jest podmiotem leczniczym, który świadczy usługi zdrowotne na terenie dwóch sąsiadujących ze sobą Gmin – Pacyna i Szczawin Kościelny. Zakład działa w strukturze trzech placówek:

- Ośrodek Zdrowia w Pacynie,
- Ośrodek Zdrowia w Szczawinie Kościelnym,
- Punkt Lekarski w Trębkach.

W zakresie leczenia specjalistycznego i zamkniętego Gminę obsługuje ARION MED sp. z o.o. Zespół Opieki Zdrowotnej w Gostyninie z siedzibą w Gorzewie ul. Kruk 5 oraz poradnie specjalistyczne zlokalizowane są w Gostyninie

W Gminie podejmowane będą działania dla tworzenia usług rehabilitacyjnych oraz kardiologicznych. Gmina w 2022 roku nie realizowała programów zdrowotnych.

Według danych z GUS, w 2022 roku udzielono 16 715 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 14 801 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Ponadto, na terenie Gminy Szczawin Kościelny funkcjonuje jedna ogólnodostępna apteka.

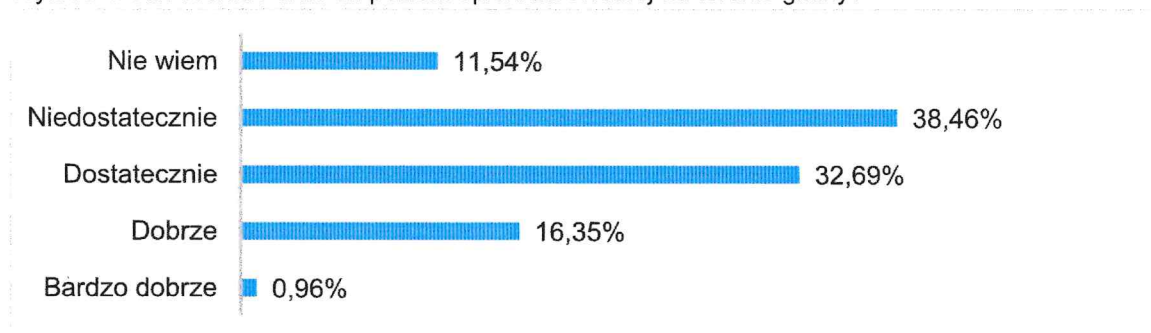
Zarówno proces starzenia się społeczeństwa, jak i coraz powszechniej występujące choroby cywilizacyjne (otyłość, cukrzyca, nadciśnienie, choroby serca), będą miały coraz większy wpływ na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na dostęp do opieki zdrowotnej oraz profilaktyki chorób. Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Szczawin Kościelny występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa

wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiemi. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

Ponadto, 38,46% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie niedostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 32,69% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dostateczna, a 16,35% ankietowanych przyznało, że oferta w tym zakresie jest dobra. Z kolei, 0,96% oceniło ją jako bardzo dobrą, a pozostałe 11,54% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Szczawin Kościelny dba przede wszystkim Posterunek Policji w Pacynie oraz Punkt Prewencji w Szczawinie Kościelnym. Co więcej, na terenie Gminy Szczawin Kościelny działa 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Adamów,
- OSP Helenów Słupski,
- OSP Józefków,
- OSP Łuszczanów,
- OSP Suserz,
- OSP Szczawin Borowy,
- OSP Szczawin Kościelny,
- OSP Wola Trębska.

Ochotnicza Straż Pożarna w Szczawinie Kościelnym, jako jedyna z terenu Gminy włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Jednostki OSP zrzeszają ok 300 członków.

W 2022 roku w Gminie Szczawin Kościelny stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 83 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,74 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Szczawin Kościelny wynosi 77,20% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Szczawin Kościelny najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 8,10 (wykrywalność 66%) oraz o charakterze gospodarczym - 6,68 (wykrywalność 81%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 6,77 (51%), drogowe - 2,17 (96%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,14 (83%).

Z danych przedstawionych przez Policję wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości oraz prowadzenia pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu.

Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Interwencje	Rok	Liczba interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2020	13
	rok 2021	7
	rok 2022	10
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2020	10
	rok 2021	12
	rok 2022	8
zakłócanie porządku publicznego	rok 2020	4
	rok 2021	7
	rok 2022	6
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	1
przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	rok 2020	4
	rok 2021	7
	rok 2022	5

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Szczawin Kościelny było fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną, a kolejno kradzież mienia oraz kradzież z włamaniem.

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba przestępstw
kradzież z włamaniem	rok 2020	5
	rok 2021	1
	rok 2022	9
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2020	8
	rok 2021	7
	rok 2022	8
pobicie	rok 2020	0
	rok 2021	1
	rok 2022	0
uszkodzenie mienia	rok 2020	5
	rok 2021	4
	rok 2022	3
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	rok 2020	1
	rok 2021	0
	rok 2022	0
kradzież mienia	rok 2020	6
	rok 2021	7
	rok 2022	8
inne	rok 2020	12
	rok 2021	19
	rok 2022	13

Statystyki Policji wskazują, że osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, a mężczyźni są najczęściej osobami stosującymi przemoc. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób doznających przemocy domowej, jak również liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu.

Tabela 7. Liczba interwencji związanych z przemocą domową

Liczba interwencji związanych z przemocą	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej:	10	15	21
kobiety	10	15	19
mężczyźni	0	0	2
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową:	10	15	16
kobiety	0	1	1
mężczyźni	10	14	15
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	8	12	14
kobiety	0	0	0
mężczyźni	8	12	14
nieletni	0	0	0
liczba dzieci obecnych podczas interwencji	6	4	7

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020 - wszczęcie 4 procedur NK,
- rok 2021 - wszczęcie 1 procedury NK,
- rok 2022 - wszczęcie 8 procedur NK.

Kultura

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

Życie kulturalne w Gminie Szczawin Kościelny skupione jest wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Szczawinie Kościelnym i Gminnej Biblioteki Publicznej w Szczawinie Kościelnym.

Gminny Ośrodek Kultury w Szczawinie Kościelnym

Gminny Ośrodek Kultury w Szczawinie Kościelnym funkcjonuje od 2013 roku. Od 1 lipca 2019 roku Gminny Ośrodek Kultury w Szczawinie Kościelny włączył w swoje struktury świetlicę w Trębkach i od tego czasu jest ona filią Gminnego Ośrodka Kultury.

Podstawowym zadaniem GOK jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych i sportowo – rekreacyjnych mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny, rozbudzanie, tworzenie i upowszechnianie różnych form kultury i sztuki.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działa:

- Ludowy Zespół Pieśni i Tańca Szczawin Kościelny,
- Klub Tańca Towarzyskiego „Pasja”,
- Klub Seniora,
- Stowarzyszenie Kobiet Gminy Szczawin Kościelny,
- Sekcja judo - UKS Sakura Judo.

W Gminnym Ośrodku Kultury w Szczawinie Kościelnym prowadzone są systematyczne zajęcia pieśni i tańca ludowego, lekcje tańca towarzyskiego, rytmika dla dzieci i treningi judo.

Gminny Ośrodek Kultury w Szczawinie Kościelnym oraz filia w Trębkach codziennie prowadzi zajęcia opiekuńcze dla dzieci, podczas których mogą one rozwijać swoje umiejętności plastyczne, artystyczne oraz współpracy w grupie. Korzystają z gier

i zabaw dostępnych w świetlicy funkcjonującej w GOK. W 2022 roku z zajęć opiekuńczo wychowawczych skorzystało 3255 dzieci.

Obok stałej działalności Ośrodek Kultury jest organizatorem wielu cyklicznych imprez organizowanych dla mieszkańców gminy.

Najważniejszą z nich, organizowana wspólnie z Gminą Szczawin Kościelny jest Piknik Rodzinny, środowiskowa impreza dla lokalnej społeczności połączona z przeglądem dorobku artystycznego zespołów i grup działających przy GOK i w szkołach. Inne cykliczne wydarzenia organizowane lub współorganizowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Szczawinie Kościelnym to:

- Dzień Babci i Dziadka,
- Bal Karnawałowy,
- Konkurs na Ozdobę Wielkanocną i Bożonarodzeniową,
- Dzień Kobiet,
- Dzień Dziecka,
- Narodowe Czytanie,
- Mikołajki,
- Konkurs Pieśni i Piosenki Patriotycznej,
- Dzień Seniora.

Gminna Biblioteka Publiczna w Szczawinie Kościelnym

W 2022 roku na terenie Gminy Szczawin Kościelny działały 2 placówki biblioteczne:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Szczawinie Kościelnym,
- Filia Biblioteczna w Trębkach.

Podstawową formą działalności Biblioteki jest wypożyczanie i udostępnianie zbiorów, w związku z czym jednym z podstawowych aspektów finansowego funkcjonowania Biblioteki jest dotacja na zakup książek i zdalnego dostępu do nowości wydawniczych.

Oprócz podstawowej działalności Gminna Biblioteka Publiczna wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, będąc organizatorem lub współorganizatorem przedsięwzięć kulturalnych.

Stan księgozbioru na koniec 2022 roku w Bibliotece Głównej i Filii Bibliotecznej w Trębkach wynosił 17 319 woluminów, w tym:

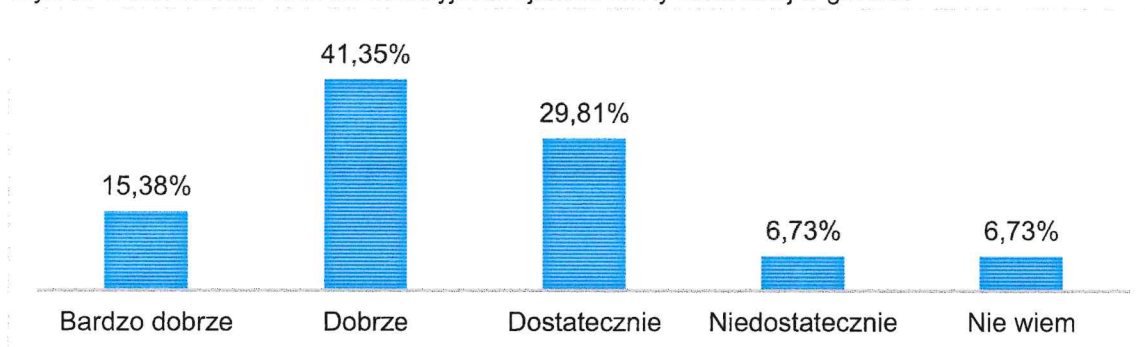
- Gminna Biblioteka Publiczna w Szczawinie Kościelnym – 10 789 woluminów.
- Filia Biblioteczna w Trębkach – 6 530 woluminów.

W 2022 roku we wszystkich bibliotekach zarejestrowanych zostało 476 czytelników, w tym:

- w Gminnej Bibliotece Publicznej – 341 czytelników,
- w Filii Bibliotecznej w Trębkach – 135 czytelników.

Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie dobrym (41,35%). Z kolei, 29,81% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dostateczne, a 15,38% przyznało, iż oferta kulturalna jest bardzo dobra. Następnie 6,73% oceniło ją niedostatecznie i tyle samo nie wyraziło swojej opinii w tym zakresie.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

W ramach poszerzenia oferty kulturalnej, jako zasadne mieszkańcy wskazali na rozszerzenie oferty kulturalnej dla ludzi młodych i w średnim wieku.

Sport, rekreacja i turystyka

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy.

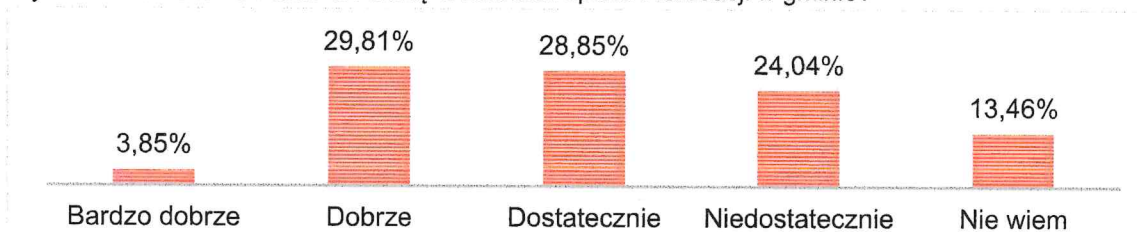
W zakresie rozwoju kultury fizycznej i sportu na terenie Gminy jedną z ważnych ról odgrywa Uczniowski Klub Sportowy „ZORZA” grający w grupie A klasowej Seniorów i Ligi Okręgowej Juniorów, który został założony w 1997 roku. Istotną rolę w sporcie i rekreacji odgrywa także kompleks boisk sportowych „ORLIK” powstały w 2012 roku.

Uczniowski Klub Sportowy „ZORZA” użytkuje od Gminy Szczawin Kościelny stadion znajdujący się przy ul. Sportowej 1. Stadion oprócz tego, że jest miejscem rozgrywania meczów, jest także obiektem różnych wydarzeń, takich jak np. Piknik Rodzinny, zawody strażackie oraz imprezy okolicznościowe.

Kompleks rekreacyjno-sportowy Moje Boisko Orlik 2012 zlokalizowany jest przy Szkole Podstawowej w Szczawinie Kościelnym. W skład kompleksu wchodzi boisko piłkarskie, boisko wielofunkcyjne do koszykówki i piłki siatkowej oraz budynek sanitarno-szatniowy. W sezonie od marca do listopada funkcjonuje, jako boisko ogólnodostępne, na którym zatrudniony jest animator.

Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 29,81% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 28,85% uznało, że zasoby są dostateczne, natomiast 24,04% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest niedostateczna. Kolejno 3,85% oceniło tą ofertę bardzo dobrze, a pozostałe 13,46% nie wyraziło swojej opinii.

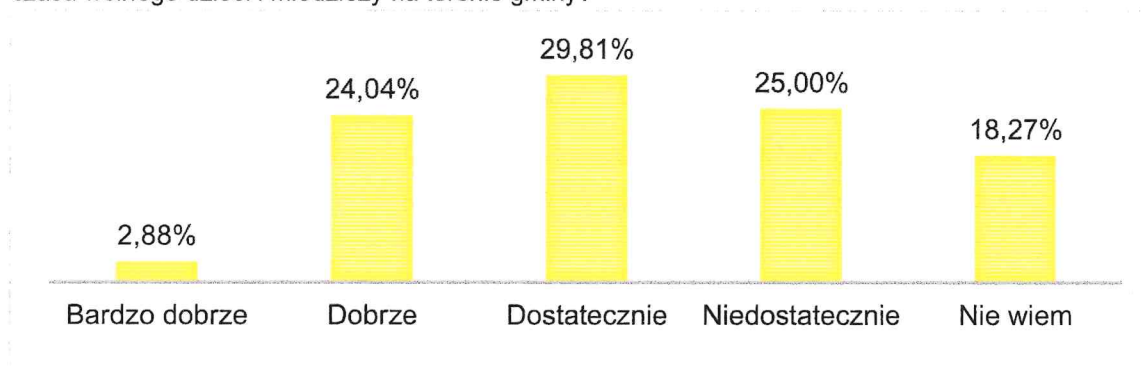
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?

Co więcej, w zakresie poprawy oferty sportu i rekreacji w gminie mieszkańcy wskazali na konieczność otwarcia nowego orlika lub obiektu przeznaczonego dla najmłodszych oraz organizacji zajęć dla kobiet, w tym: joga, fitness lub zumba.

Ponadto, 29,81% ankietowanych mieszkańców oceniło dostatecznie działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 25,00% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest niedostateczna, a 24,04% stwierdziło, iż jest ona dobra. Następnie 2,88% uznało, że działania gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a pozostałe 18,27% nie wyraziło jednoznacznej opinii.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

W zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy wskazano przede wszystkim na organizację półkolonii.

Obszar Gminy Szczawin Kościelny jest unikatowym miejscem kumulacji różnych form dziedzictwa kulturowego, pozostałego po poprzednich pokoleniach, wpływając w ten sposób na specyfikę gminy. Spuścizna poprzednich okresów w dziejach Gminy Szczawin Kościelny przybiera różną postać, w różny sposób kształtując wrażliwość mieszkańców. Najbardziej wyraziste jest dziedzictwo kulturowe w postaci zabytkowych obiektów architektonicznych i historii sławnych ludzi urodzonych na opisywanym terenie.

Najstarszymi, a zarazem najbardziej zakorzenionymi w kulturze Gminy Szczawin Kościelny budowlami zabytkowymi są obiekty architektury sakralnej, czyli kościoły. Na terenie Gminy Szczawin Kościelny występują trzy kościoły, które są

nieocenionym spadkiem dziedzictwa kulturowego dla mieszkańców gminy: Kościół parafialny pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Szczawinie Kościelnym, Kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Suserzu oraz Kościół parafialny pod wezwaniem św. Stanisława Kostki w Trębkach.

Teren Gminy Szczawin Kościelny to także interesujące skupisko licznych dworców i parków podworskich: Zespół parkowo-dworski w Słupie oraz Zespół dworski w Trębkach.

Ponadto, na obszarze Gminy, we wsi Lubieniek, występuje jezioro, nazywane Jeziorem Szczawińskim, które połączone jest z 10 innymi, niewielkimi jeziorami i zbiornikami wodnymi, tworząc rozległe kanały. Teren ten stanowi unikalną ostoję ptactwa wodnego, wobec czego objęto go ochroną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Przysowy oraz utworzono Rezerwat Przyrody Jezioro Szczawińskie.

Na terenie Gminy Szczawin Kościelny znajduje się również „Obszar Natura 2000” specjalnej ochrony ptaków (OSO) „Doliny Przysowy i Słudwi” obejmujący dolinę dwóch rzek: Przysowy i Słudwi oraz rezerwat przyrody „Jezioro Szczawińskie”. „Obszar Natura 2000” rozciąga się od Jeziora Szczawińskiego wzdłuż rzeki Przysowy przez miejscowości: Krzymów, Józefków, Białka, Stefanów Suserski, Holendry, Helenów Suserski i biegnie dalej, przez teren Gminy Pacyna. Poza samą doliną tych dwóch rzek, obszar obejmuje również tereny rolne – pola uprawne, będące ważnym miejscem żerowania i odpoczynku ptaków podczas wiosennych przelotów.

Gmina Szczawin Kościelny jest gminą typowo rolniczą charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem lesistości. Kompleksy leśne obfitują w grzyby oraz inne owoce runa leśnego. Są dobre warunki do rekreacji i wypoczynku, a także powstawania gospodarstw nastawionych na aktywną turystykę

Na terenie gminy Szczawin Kościelny największym gospodarstwem agroturystycznym jest gospodarstwo, **Holendry Dobrowskie 21**. Posiada 52 miejsca

noclegowe w 15 pokojach. Dla turystów przygotowano 4,5 ha obszaru, w tym ogrodzoną posesję z dwoma zarybionymi stawami o łącznej powierzchni 1 ha do rekreacyjnego wędkowania, kąpieli oraz pływania łódkami i rowerami wodnymi, bezpieczny plac zabaw dla dzieci, boisko do piłki nożnej i siatkowej, ścieżki spacerowe. Jest też miejsce na ognisko oraz altany. Do dyspozycji turystów są rowery. Jest także wiele innych atrakcji udostępnianych na życzenia uczestników.

Osoby lubiące ciszę i spokój przyciągnie **Agroturystyka Zacisze - Przy kominku w Osowi**. Gospodarstwo położone jest w cichej, spokojnej okolicy wśród łąk, lasów i jezior. Bliskość lasu i jeziora sprzyja wędkowaniu i grzybobraniu, a pobliskie rezerваты i parki krajobrazowe pozwalają podziwiać piękno dzikiej przyrody.

Dla miłośników psów i owiec oraz smakoszy wiejskich produktów czeka gospodarstwo **„Pastuszkowo” położone w Jesionce**. Gospodarstwo zajmuje się hodowlą owiec i psów pasterskich. Organizuje obozy pasterskie i pokazy, na których uczy owce pracować z psami, organizuje także zawody pasterskie. Wypoczywający oprócz uczestnictwa w imprezie, rekreacji i wypoczynku mają możliwość skosztowania świeżego i ekologicznego pokarmu: jajka, mleka od kóz, mięsa z wiejskiego kurczaka, królika czy jagniąt.

W okresie wakacji w lipcu lub sierpniu **Fundacja Antek. Galeria Instrumentów Folkowych Przedszkole Burczybas „Ranczo Kozi Róg” w Jesionce** funkcjonuje przedszkole dla dzieci od 7 do 13 lat. Dzieci śpią w namiotach. Są dwa stawy przystosowane do kąpieli dla dzieci. Dzieci mogą opiekować się mini gospodarstwem (kozy, kaczki, kury i kurczaki). Uczą się grać na własnych przez siebie zrobionych instrumentach muzycznych, bawią się w Kuźni Muzycznej. W przedszkolu znajduje się także miejsce dla dzieci z autyzmem. Nad całością czuwa wykwalifikowana kadra.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2022, w Gminie Szczawin Kościelny pracowały 1 804 osoby w gospodarce narodowej, w tym: 767 kobiet oraz 1 037 mężczyzn. W 2022 roku na terenie Gminy Szczawin Kościelny na 1 000 mieszkańców pracowało około 386 osób.

Tabela 8. Liczba osób pracujących w latach 2018-2022

Liczba osób pracujących	
pracujący ogółem	
rok 2018	203 osoby
rok 2019	206 osób
rok 2020	222 osoby
rok 2021	220 osób
rok 2022*	1 804 osób
pracujące kobiety	
rok 2018	144 kobiety
rok 2019	144 kobiety
rok 2020	156 kobiet
rok 2021	158 kobiet
rok 2022*	767 kobiety
pracujący mężczyźni	
rok 2018	59 mężczyzn
rok 2019	62 mężczyzn
rok 2020	66 mężczyzn
rok 2021	62 mężczyzn
rok 2022*	1 037 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

* Pracujący w gospodarce narodowej wg płci (dane GUS)

W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Szczawin Kościelny wynosiło 5 806,09 PLN, co odpowiada 86,60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Ponadto, w 2022 roku 28,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Szczawin Kościelny pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 18,2% w przemyśle i budownictwie, a 18,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Gospodarka

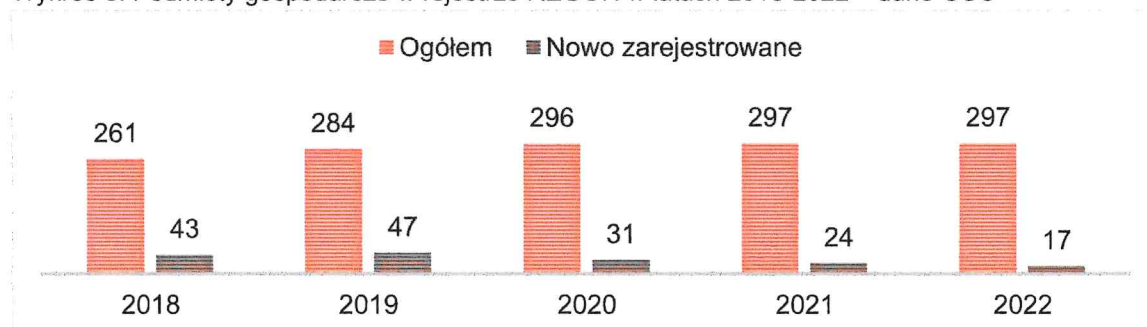
W Gminie Szczawin Kościelny w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 297 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 245 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 17 nowych podmiotów, a 20 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (47) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (17) w roku 2022. W tym samym okresie najwięcej (27) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2018 roku, najmniej (12) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2010 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Szczawin Kościelny najwięcej (2) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (291) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 6,7% (20) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 32,0% (95) podmiotów, a 61,3% (182) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Szczawin Kościelny najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (33,5%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,3%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2018-2022 – dane GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska

Według danych GUS, zasoby mieszkaniowe Gminy Szczawin Kościelny na koniec 2022 roku szacowane były na 1 607 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 136 036 m². Jak widać w tabeli, baza mieszkaniowa nieznacznie rośnie z roku na rok, a więc sytuacja mieszkaniowa w gminie sukcesywnie ulega polepszeniu.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe	2020 rok	2021 rok	2022 rok
mieszkania	1 582	1 601	1 607
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	132 513	135 201	136 036

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkaniowy zasób Gminy Szczawin Kościelny tworzą lokale mieszkalne położone zarówno w budynkach, w których wyodrębniono własność lokali jak i w budynkach, w których nie wyodrębniono własności lokali, stanowiących w całości własność Gminy Szczawin Kościelny.

Mieszkaniowy zasób Gminy Szczawin Kościelny obejmuje 14 lokali mieszkalnych, w skład, którego wchodzi lokale mieszkalne położone w budynkach będących własnością gminy, lub użytkowanych przez gminę.

Infrastruktura wodociągowa na terenie Gminy Szczawin Kościelny jest dobrze rozbudowana, co wpływa na atrakcyjność Gminy i może przyczynić się do pozyskania nowych mieszkańców, a także inwestorów. Na dzień 31.12.2021 r. Gmina Szczawin Kościelny zwodociągowana była w 98%. Na terenie Gminy znajdują się trzy Stacje Uzdatniania Wody – w Suserzu, Szczawinie Kościelnym i Pieryszewie.

Na terenie Gminy Szczawin Kościelny działają trzy oczyszczalnie ścieków. W miejscowości Szczawin Kościelny działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy jest mało rozbudowana. Długość sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie Gminy na koniec 2022 roku liczyła 8 km oraz 193 przyłącza.

Obsługa w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczawin Kościelny prowadzona jest przez gminę. Odpady są odbierane w postaci segregowanej. Odbierane są przez specjalistyczną firmę i wywożone na składowiska do wyspecjalizowanych instalacji. Odbiór odpadów komunalnych odbywa się w dwóch systemach: workowym i pojemnikowym.

Gospodarstwa domowe na terenie Gminy Szczawin Kościelny nie mają obecnie dostępu do sieci gazowej, w powszechnym użytkowaniu jest gaz propan - butan ciekły. W całej Gminie niewiele budynków jest ogrzewane ze zbiorników gazowych. Gospodarka ciepła ma charakter zdecentralizowany. Oparta jest, bowiem o kotłownię lokalne oraz paleniska indywidualne zasilane głównie węglem, gazem z butli, olejem oraz w niewielkim stopniu ogrzewaniem elektrycznym.

Na terenie Gminy Szczawin Kościelny zanieczyszczenia trafiają do powietrza z czterech podstawowych źródeł:

- powierzchniowych (indywidualne ogrzewanie, zanieczyszczenia komunalne pochodzące z budynków należących do mieszkańców, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów),
- punktowych (pochodzących ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych),
- liniowych (ruch kołowy),
- z rolnictwa (uprawy i hodowla zwierząt).

Emisja powierzchniowa związana jest ze stosowaniem paliw stałych, szczególnie węgla kamiennego w domowych instalacjach grzewczych. Doświadczenia innych regionów kraju wskazują również, że dochodzi może do spalania różnego rodzaju odpadów palnych, np. butelek i opakowań plastikowych, co powoduje uwalnianie szkodliwych substancji do atmosfery. Wzrost średniego stężenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powstałych w wyniku emisji powierzchniowej notowany jest cyklicznie w okresie zimowym. Jest to zjawisko związane z sezonem grzewczym, w którym przeciętne stężenie zanieczyszczeń jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Organizacje pozarządowe

Widocznym przejawem aktywności społecznej jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje te są kluczowym ogniwem rozwoju społecznego w skali lokalnej, a jednocześnie przez wspólne działania integrują miejscową społeczność.

Dzięki bliskiej współpracy organizacji samorządowych z mieszkańcami gminy, łatwiej zrozumieć lokalne potrzeby. Można w ten sposób skuteczniej i efektywniej wypełniać nakreślone zadania, które mogą być istotnym ogniwem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Lista organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej na terenie Gminy Szczawin Kościelny:

- Fundacja Antek,
- OSP Adamów,
- OSP Helenów Słupski,
- OSP Józefków,
- OSP Łuszczanów,
- OSP Suserz,
- OSP Szczawin Borowy,
- OSP Szczawin Kościelny,
- OSP Wola Trębska
- Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego,
- Stowarzyszenie Kobiet Gminy Szczawin Kościelny,
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Aktywni Razem”,
- Uczniowski Klub Sportowy „ZORZA” w Szczawinie Kościelnym.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Szczawin Kościelny. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Szczawin Kościelny

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	3,40
narkomania	2,39
wzrost przestępczości	2,60
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,24
bezrobocie	3,37
ubóstwo	3,21
przemoc	2,83
uzależnienia behawioralne	2,34

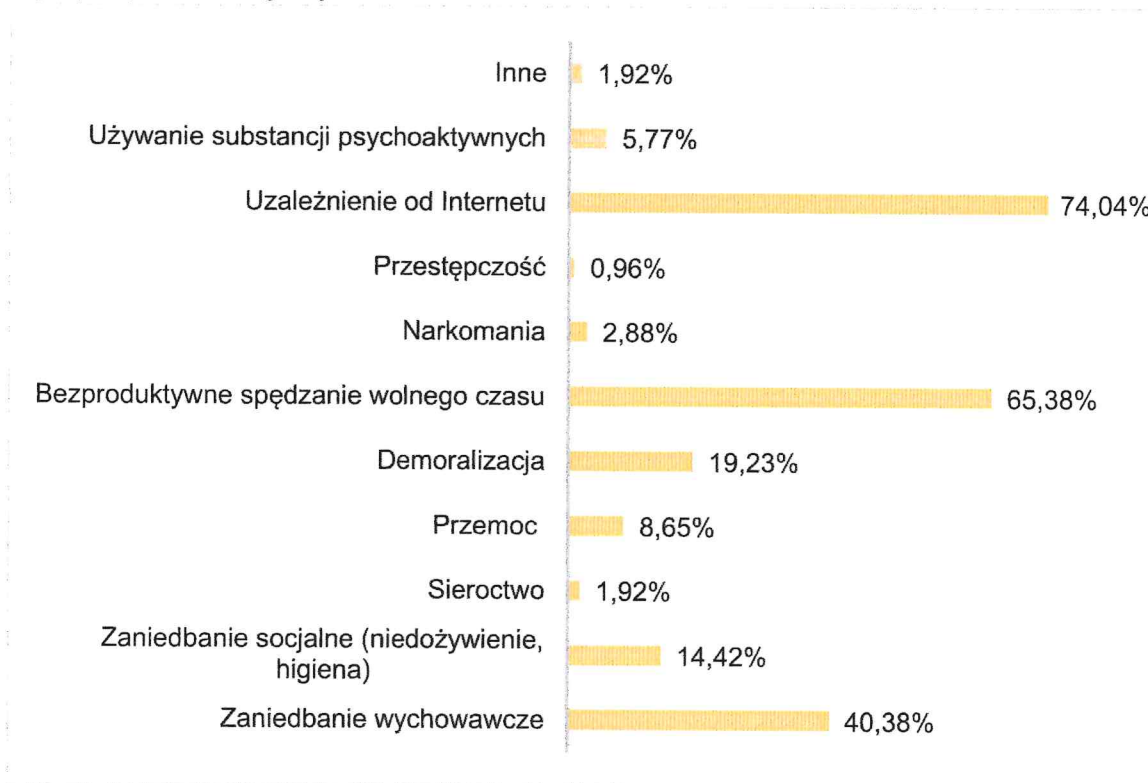
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,40. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Szczawin Kościelny okazały się: problem bezrobocia oraz problem ubóstwa. Mieszkańcy mogli również wskazać inne najważniejsze problemy w ich środowisku.

Wśród nich znalazły się: problem bezpieczeństwa publicznego, problem spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz problem okrucieństwa wobec zwierząt.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu wskazane przez 74,04% badanych mieszkańców. Kolejno 65,38% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a 40,38% wskazało na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 19,23% dostrzega demoralizację, a 14,42% zaniedbanie socjalne. Kolejno 8,65% wskazało na przemoc, 5,77% na używanie substancji psychoaktywnych, 2,88% na narkomanie, 1,92% na sieroctwo oraz inne, w tym: uzależnienie od telefonu, a 0,96% na przestępczość.

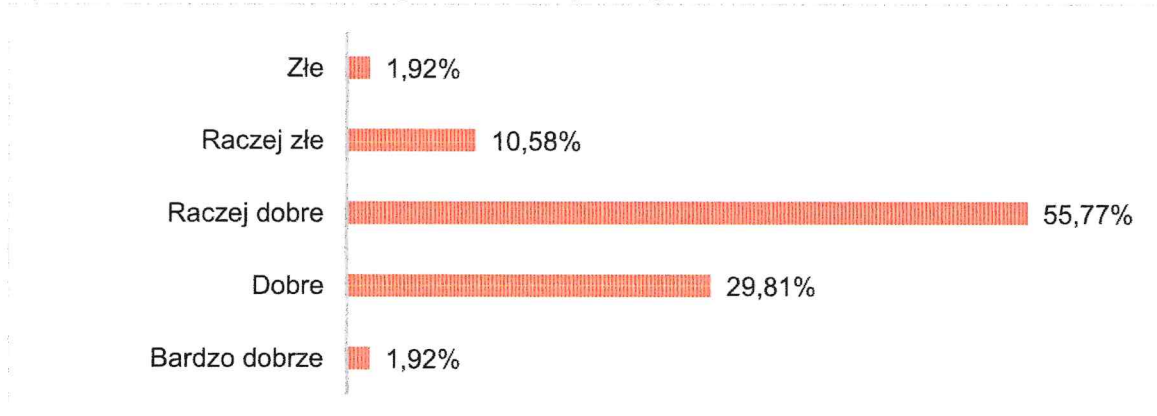
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 55,77% badanych respondentów. Następnie 29,81% oceniło je jako dobre, a 10,58% przyznało, iż są one raczej złe. Kolejno 1,92% stwierdziło, że są one bardzo dobre i tyle samo zaznaczyło, iż są one złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak, 51,92% stwierdziło, że jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła. Kolejno 35,58% przyznało, iż jest ona dobra, a 7,69% zaznaczyło, iż jest zła. Pozostałe 3,85% określiło ją jako bardzo dobrą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZCZAWINIE KOŚCIELNYM

Zadania gminy z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym. Teren działania GOPS pokrywa się z obszarem Urzędu Gminy w Szczawinie Kościelnym i obejmuje 31 sołectw.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2020	110
	rok 2021	107
	rok 2022	150

liczba osób w rodzinach	rok 2020	253
	rok 2021	234
	rok 2022	278
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	rok 2020	1
	rok 2021	0
	rok 2022	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Szczawinie Kościelnym

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne – choć liczba osób korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele osób korzysta ze świadczeń niepieniężnych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba
świadczenia pieniężne	rok 2020	95
	rok 2021	87
	rok 2022	109
świadczenia niepieniężne	rok 2020	44
	rok 2021	44
	rok 2022	63
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2020	110
	rok 2021	107
	rok 2022	149

usługi opiekuńcze	rok 2020	0
	rok 2021	8
	rok 2022	8
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2020	10
	rok 2021	10
	rok 2022	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Szczawinie Kościelnym

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Szczawinie Kościelnym w 2022 roku była niepełnosprawność, a kolejno bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba rodzin
niepełnosprawność	rok 2020	32
	rok 2021	30
	rok 2022	32
bezrobocie	rok 2020	50
	rok 2021	40
	rok 2022	28
ubóstwo	rok 2020	35
	rok 2021	34
	rok 2022	2
bezzadność opiekuńczo-wychowawcza	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	9
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2020	26
	rok 2021	24
	rok 2022	14
przemoc domowa	rok 2020	1
	rok 2021	1
	rok 2022	1

alkoholizm	rok 2020	1
	rok 2021	0
	rok 2022	1
narkomania	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
bezdomność	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	0
ochrona macierzyństwa	rok 2020	24
	rok 2021	23
	rok 2022	0
inne	rok 2020	1
	rok 2021	2
	rok 2022	24

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym, w którym wzięły udział 3 osoby. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu Gminy Szczawin Kościelny pracownicy GOPS najczęściej wymieniali nieporadność życiowa oraz bezrobocie, a kolejno alkoholizm.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe oraz bezrobocie. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na problemy zdrowotne w rodzinie oraz konflikty ze współmałżonkiem/partnerem.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku w Gminie Szczawin Kościelny zarejestrowanych było 247 osób bezrobotnych, w tym: 139 kobiet oraz 108 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2018-2022 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zmalała. W 2018 roku odnotowano największą liczbę osób długotrwale bezrobotnych.

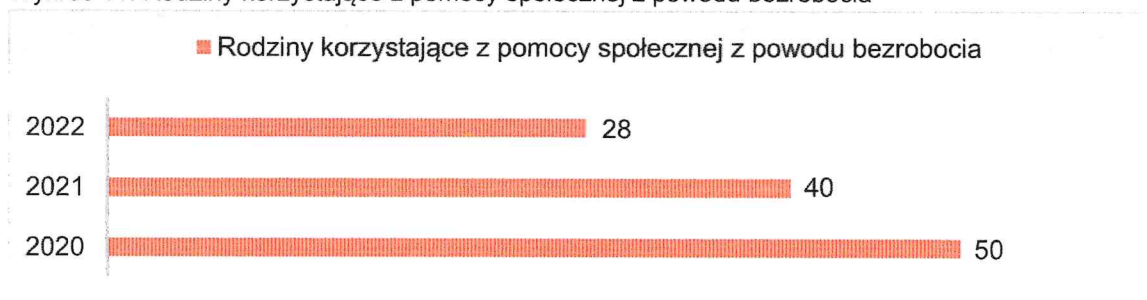
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2018-2022

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2018	328 osób
rok 2019	266 osób
rok 2020	301 osób
rok 2021	273 osoby
rok 2022	247 osób
kobiety	
rok 2018	187 kobiet
rok 2019	139 kobiet
rok 2020	164 kobiety
rok 2021	149 kobiet
rok 2022	139 kobiet
mężczyźni	
rok 2018	141 mężczyzn
rok 2019	127 mężczyzn
rok 2020	137 mężczyzn
rok 2021	124 mężczyzn
rok 2022	108 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2018	194 osoby
rok 2019	153 osoby
rok 2020	184 osoby
rok 2021	189 osób
rok 2022	160 osób

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Szczawin Kościelny wynosiło w 2022 roku 11,8% (11,8% wśród kobiet i 11,8% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa mazowieckiego (4,2%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,2%).

Zgodnie z danymi GOPS w Szczawinie Kościelnym, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Szczawinie Kościelnym

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Badania CBOS na rok 2019 pokazują, że ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%). W stosunku do badania z 2010 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek deklarujących częste picie (z 11% do 8%), a nieco więcej ubyło całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Wzrósł więc udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%). Odsetek ten jest obecnie najwyższy, odkąd monitorujemy tę kwestię³.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Szczawin Kościelny wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 36,54% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 19,23% uważa, iż jest to problem powszechny. Z kolei, 32,69% uważa, że są to nieliczne przypadki. Następnie 2,88% uznało, iż ten problem nie występuje na terenie gminy, a pozostałe 8,65% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

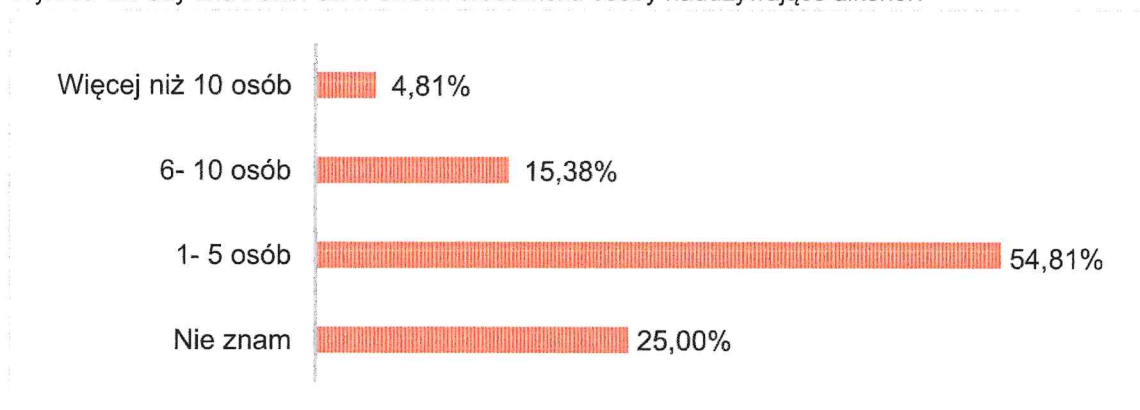
Warto zaznaczyć, iż 52,88% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej, natomiast 47,12% miało przeciwne zdanie w tym temacie.

Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 75,00% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym:

³ CBOS, Konsumpcja alkoholu w Polsce, Warszawa 2019

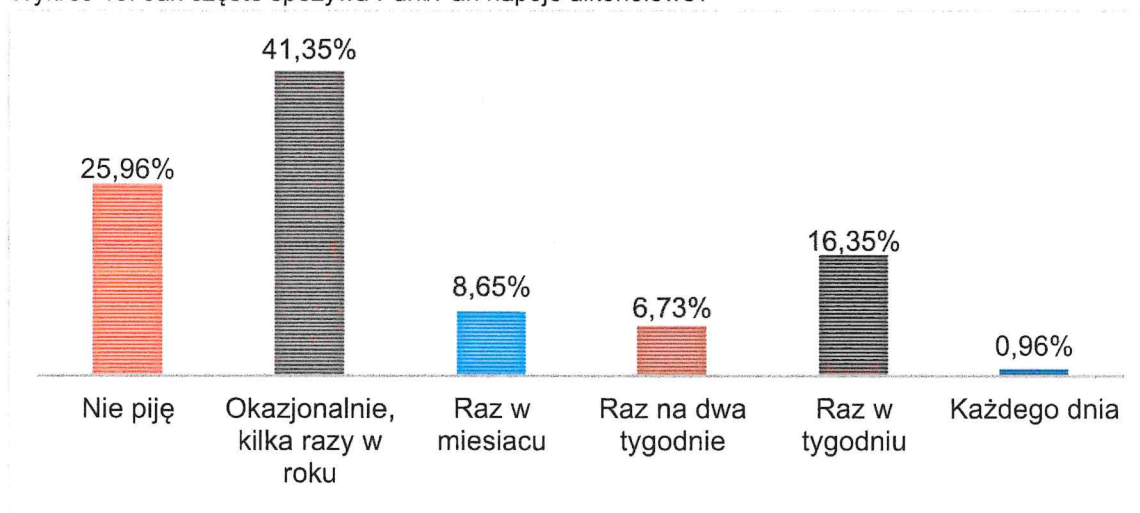
54,81% do 5 takich osób, 15,38% od 6 do 10 takich osób, a 4,81% powyżej 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 25,00% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 12. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Szczawin Kościelny, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najlichniesz grupa ankietowanych tj. 41,35% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 25,96% zadeklarowało abstynencję. Następnie 16,35% przyznało, iż ma to miejsce raz w tygodniu, a 8,65% spożywa alkohol raz w miesiącu. Kolejno 6,73% spożywa alkohol raz na dwa tygodnie, a pozostałe 0,96% każdego dnia.

Wykres 13. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Ponadto, 49,04% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 10,58% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Z kolei, łącznie 25,96% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 38,46% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pozostałe 61,54% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzenia wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy.

Z pozyskanych danych wynika, iż 9,72% uczniów klas piątych i szóstych oraz 30,00% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 13 lat. Warto zaznaczyć, iż 29,63% klas siódmych i ósmych spożywało alkohol za namową osób trzecich.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż na przestrzeni lat 2020-2022 nieco wzrosła liczba wniosków o leczenie odwykowe.

Tabela 15. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia GKRPA (ogółem)	rok 2020	12
	rok 2021	12
	rok 2022	12
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2020	12
	rok 2021	20
	rok 2022	14
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	rok 2020	9
	rok 2021	0
	rok 2022	5
wnioski o leczenie odwykowe	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	1
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	1
wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2020	0
	rok 2021	0
	rok 2022	1
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	rok 2020	0
	rok 2021	1
	rok 2022	2
szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	rok 2020	0
	rok 2021	1
	rok 2022	0

GMINNY PUNKT KONSULTACYJNY W SZCZAWINIE KOŚCIELNYM

Do zadań Gminnego Punktu Konsultacyjnego należy w szczególności prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad psychologicznych, profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy.

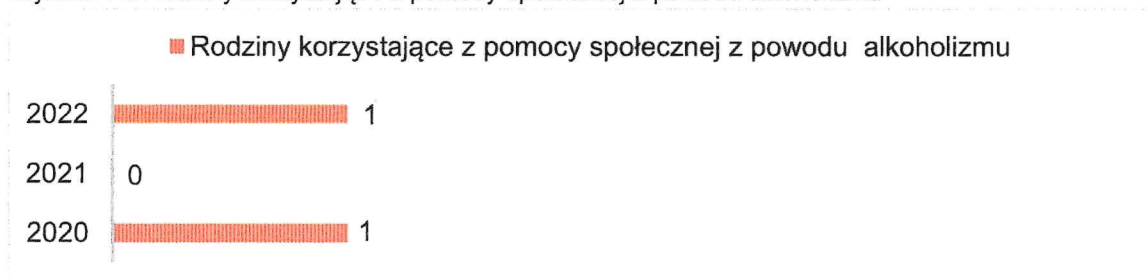
Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu.

Tabela 16. Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Punktu Konsultacyjnego

Gminny Punkt Konsultacyjny	Rok	Liczba
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	rok 2020	0
	rok 2021	20
	rok 2022	27
rodziny z problemem alkoholowym	rok 2020	0
	rok 2021	10
	rok 2022	14

Zgodnie z danymi GOPS w Szczawinie Kościelnym, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wykres 14. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Szczawinie Kościelnym

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁴.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii to nieliczne przypadki na terenie gminy. Taką odpowiedź zaznaczyło 53,85% badanych mieszkańców. Z kolei, 5,77% uznało, że jest to problem zauważalny na terenie gminy, a 1,92% przyznało, iż ten problem jest powszechny. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (95,19%), jak również osób zażywających narkotyki (75,96%).

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 7,69% badanych, w tym: 6,73% potwierdziło jednorazowy kontakt, a 0,96% przyznało, iż był to kilkukrotny kontakt. Pozostałe 92,31% badanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało po tego typu substancje psychoaktywne.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznało się 4,00% uczniów klas siódmych i ósmych.

⁴ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

Idąc dalej, należy zaznaczyć, iż wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Ponadto, 10,00% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki.

Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Ponadto, 10,00% uczniów klas starszych przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze. Co więcej, 20,00% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze.

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia.⁵

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu” (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Choć dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie z gier komputerowych oraz Internetu, a kolejno nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego.

⁵ Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

Z kolei, 20,00% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że ma problem z obsesją na punkcie posiadania umięśnionego ciała (bigoreksja). Kolejno 18,00% przyznało, iż ma problem z nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych.

Idąc dalej, zapytano mieszkańców czy dostrzegają w swoim zachowaniu problemy związane z uzależnieniami behawioralnymi. Z odpowiedzi wynika, iż 33,65% respondentów ma problem z nadmiernym korzystaniem z Internetu, a 31,73% z nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego. Pozostałe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	9,62%
nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	31,73%
nadmiernym korzystaniem z Internetu	33,65%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	8,65%
hazardem	0,00%
nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	6,73%
nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	8,65%
obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	0,96%

Ponadto, 29,81% badanych mieszkańców oceniło swój poziom wiedzy na temat uzależnień behawioralnych jako dostateczny. Kolejno 21,15% oceniło go na poziomie niedostatecznym, a 16,35% na poziomie dobrym. Następnie 4,81% przyznało, iż ich poziom wiedzy w tym zakresie jest bardzo dobry. Pozostałe 27,88% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Od wielu lat na obszarze Gminy Szczawin Kościelny obserwuje się problem niepełnosprawności. Szczegółowy opis tego problemu jest niezmiernie trudny do opracowania z uwagi na różnorodność niepełnosprawności obarczających mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny. Sporadyczna część osób i rodzin z problemami niepełnosprawności korzysta z finansowego wsparcia w formie zasiłków min. zasiłków okresowych. Jest to niewielki odsetek w całej grupie petentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ale wskazuje to na fakt, że niepełnosprawność jest dotkliwa nie tylko pod względem samodzielnego funkcjonowania, ale też powoduje pogorszenie kondycji ekonomicznej osób i rodzin.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Szczawin Kościelny:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym zapewnia osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, pomoc w formie usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze są przyznawane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi te obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

W systemie wsparcia dla seniorów Gminy ważną rolę pełnią usługi całodobowe w domach pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z tej formy wsparcia na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymuje się na stałym poziomie. Często sytuacja seniorów zmusza ich do zamieszkania w domach pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt w tych domach.

Ponadto, kilka osób z niepełnosprawnościami dowożonych jest codziennie do placówki pobytu dziennego Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyninie, w którym mają zapewnioną całkowitą opiekę i nabywają umiejętności radzenia sobie z obowiązkami i trudami dnia codziennego. Ma to za zadanie poprawę usamodzielnienia tych osób i odciążenie rodzin, osób sprawujących nad nimi opiekę w domu.

Co więcej, ze środków przekazywanych w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023” gmina udziela wsparcia w postaci posiłku dla osób starszych, chorych oraz osób z niepełnosprawnościami spełniających kryterium dochodowe.

Klub Seniora

Klub Seniora w Szczawinie Kościelnym powstał w 2013 roku i zrzesza seniorów z terenu Gminy Szczawin Kościelny. Klub działa przy Gminnym Ośrodku Kultury w Szczawinie Kościelnym. W 2015 roku z członków Klubu Seniora został powołany Zespół Melodia. Członkowie klubu śpiewając spędzają swój wolny czas, a tym samym promują kulturę i Gminę Szczawin Kościelny. W swoich działaniach współpracują również z Gminnym Ośrodkiem Kultury oraz ze Stowarzyszeniem Kobiet Gminy Szczawin Kościelny.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Gostyninie dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty

finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców⁶.

Tabela 19. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Uprawnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadającej status „bezrobotnego” lub poszukującej pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia. • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż).

⁶ Powiatowy Urząd Pracy w Gostyninie - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.

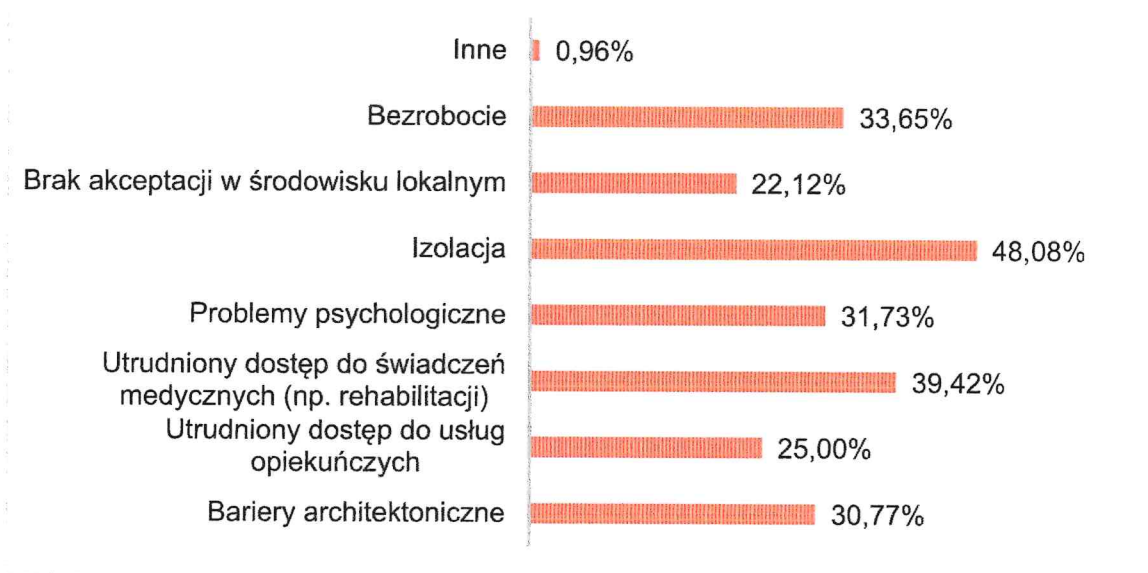
Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na izolację, brak specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym: usług opieki wytchnieniowej oraz brak zajęć aktywizujących dla osób niepełnosprawnych. Według 66,67% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, natomiast pozostałe 33,33% nie wyraziło swojej opinii w tym zakresie.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej samotność, długotrwałą chorobę, niskie dochody oraz brak zainteresowania ze strony rodziny. Według 66,67% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca. Pozostałe 33,33% nie wyraziło swojej opinii w tym temacie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 48,08% badanych wskazało izolację, a 3,42% na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji).

Następnie 33,65% wskazało na bezrobocie, 31,73% na problemy psychologiczne, a 30,77% na bariery architektoniczne. Z kolei, 25,00% zaznaczyło utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, a 22,12 brak akceptacji w środowisku lokalnym. Kolejno 0,96% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 17. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?

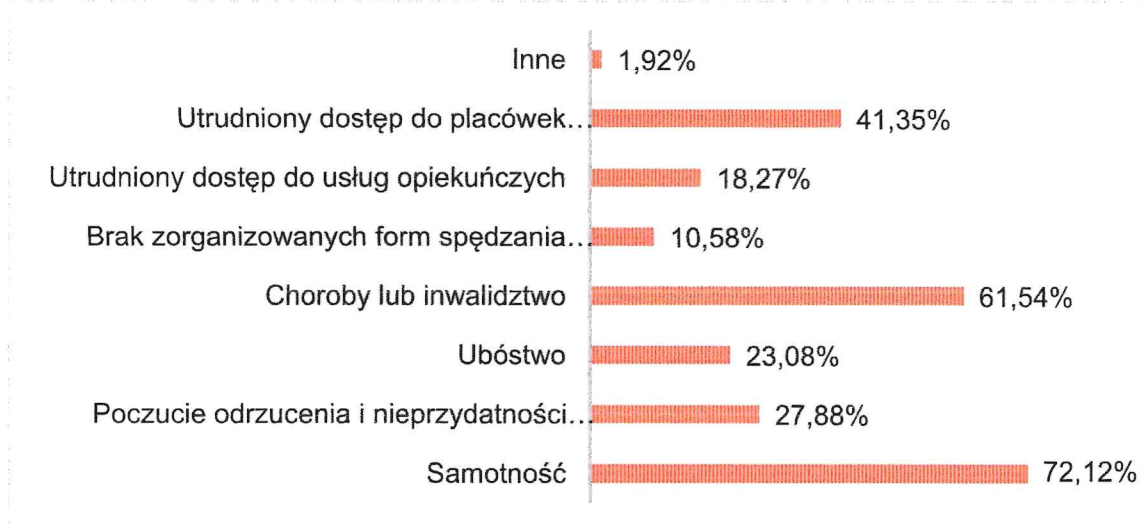
Łącznie 34,62% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami, natomiast łącznie 32,69% stwierdziło, iż takie potrzeby są uwzględniane. Pozostałe 32,69% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej na samotność (72,12%) oraz na choroby lub inwalidztwo (61,54%), a kolejno na utrudniony dostęp do placówek medycznych (41,35%) oraz na poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (27,88%). Zwrócono również uwagę na ubóstwo (23,08%) utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (18,27%), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (10,58%) oraz inne, w tym: wykluczenie komunikacyjne. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 19. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?

Ponadto, łącznie 52,89% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, łącznie 16,34% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 30,77% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 20. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

